

Consiliul pentru Prevenirea Torturii

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT

privind vizita preventivă

efectuată la Izolatorul de detenție provizorie a Inspectoratului de Poliție Telenеști,
în data de 22 septembrie 2017

**Raportul a fost elaborat de către
Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:**

- *Ceslav PANICO,*
- *Svetlana DOLTU,*
- *Radu NICOARĂ,*
- *Oxana GUMENNAIA,*
- *Mihail GORINCIOI*

Consiliul pentru Prevenirea Torturii a fost instituit la data de **24 octombrie 2016** în corespundere cu prevederile Legii nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul Consiliului este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform p. 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*, Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite preventive și de monitorizare în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

I. PRELIMINARII/ INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

La data de 22 septembrie 2017, între orele 10:35 – 12.00 min., membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (*în continuare Consiliul*) de comun cu reprezentantul Oficiului Avocatului Poporului (Ombudsmanului) au efectuat o vizită preventivă la Izolatorul de detenție preventivă al Inspectoratului de Poliție Telenești.

Vizita a fost realizată în următoarea componență (*în continuare Echipa de monitorizare*):

1. Ceslav Panico – membru al Consiliului,
2. Radu Nicoară – membru al Consiliului,
3. Mihail Gorincioi – membru al Consiliului,
4. Alexandru Zubco – Șeful Secției prevenirea torturii, Oficiul Avocatul Poporului

Scopul vizitei: Monitorizarea situației în Izolatorul de detenție preventivă al Inspectoratului de Poliție Telenești sub aspectul respectării drepturilor persoanelor deținute împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

Izolatorul de detenție provizorie (*în continuare IDP*) al Inspectoratului de Poliție Telenești este compus din 6 celule (din 2013 doar 3 din ele fiind funcționale), baie, bucătărie, depozit, birou de audieri și curte de plimbări. În exercitarea atribuțiilor de serviciu nemijlocit cu referire la Izolator, sunt angajați 4 funcționari.

Accesul în instituție a fost facilitat de către dl Comisar principal Vrajitoru Alexei fără nici un impediment. Membrii Echipei de monitorizare au purtat discuții cu managerul despre principalele probleme cu care se confruntă instituția la capitolul asigurării standardelor minime împotriva torturii și relexor tratamente, problemele cu referire la situația materială a izolatorului, necesitatea reparației capitale și înlocuirea mijlocului de transport destinat transportării reținuților/deținuților, fluxul de angajați din instituție etc.

Informații cu privire la rolul și atribuțiile Mecanismului Național de Prevenire a Torturii au fost identificate pe panoul informativ dar acestea erau învechite.

Este salutar faptul că pe holul izolatorului sunt instalate panouri ce conțin reguli de acordare a primului ajutor medical și obligațiunile polițistului de serviciu. Nu a fost identificat panou cu drepturile și garanțiile fundamentale ale persoanelor reținute.

La fel, un aspect pozitiv reprezintă instalarea lângă ușile celulei a unui sistem de aplicare a alarmei, care conform spuselor reprezentanților inspectoratului este funcțional.

Instituția vizată în procesul de monitorizare a fost supusă unui control al Ministerului Afacerilor Interne în luna august 2017. De asemenea, izolatorul este vizitat periodic de către un procuror desemnat din cadrul procuraturii raionul Telenești.

În cadrul vizitei preventive, în izolator, nu au fost identificate persoane plasate în detenție provizorie. Echipa de monitorizare a avut acces parțial la oficiile și încăperile cerute a fi vizitate. În special au fost vizitate:

1. Izolatorul de detenție provizorie:
 - 3 Celule(acestea nu erau numerotate);
 - Baia;

- Curtea de plimbări;
- Bucătăria;
- Depozitul;
- Biroul de audieri.

2. **Cabinetul medical nu a fost accesibil procesului de monitorizare** (personalul medical era implicat în cadrul unei instruirii).

Echipa de monitorizare a avut posibilitate, fără îngrădiri, de a lua cunoștință cu conținutul următoarelor registre:

- Registrul de evidență a persoanelor deținute/reținute în izolator;
- Registrul de evidență deținuților aduși în Inspectoratul de Poliție Telenești;
- Registrul de evidență a vizitelor;
- Registrul de evidență a plimbărilor;
- Registrul de evidență a persoanelor în Inspectoratul de Poliție Telenești.

III. TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR

În cadrul vizitei nu au fost înregistrate careva plângeri cu referire la incidente, acte de violență etc. Angajații instituției au declarat că nu au fost înregistrate o perioadă îndelungată incidente sau cazuri excepționale. Având în vedere că la momentul vizitei nici o persoană nu era plasată în detenție provizorie, colectarea anumitor plângeri a fost imposibilă. Cu referire la utilizarea mijloacelor speciale și a forței fizice, acestea se utilizează foarte rar, respectându-se cu strictețe prevederile legale. În pofida celor relatate, la nivel de instituție, Echipa de monitorizare nu a identificat un Registru distinct cu privire la evidența aplicării mijloacelor speciale.

Consiliul a constatat și își exprimă îngrijorarea cu privire la existența mai multor cazuri de deținere a persoanelor în izolator de detenție provizorie mai mult de 72 de ore (4-6 zile). Printre cauzele acestor practici, invocate de angajați, se numără lipsa documentelor deținuților și refuzul categoric de primire a acestor deținuți în penitenciare (coordonarea și asigurarea procesului de documentare fiind în sarcina reprezentanților Inspectoratului de Poliție Telenești, care poate dura mai mult de o lună, evident în tot acest timp, deținutul se află în custodia acestei instituții).

Consiliul dorește să atragă atenția Inspectoratului de Poliție Telenești asupra faptului că, fiecare persoană plasată în detenție provizorie sau care trebuie să ispășească o pedeapsă contravențională, să fie transferată cât mai curând posibil într-un penitenciar, dar nu mai târziu după expirarea a 72 de ore de la momentul reținerii. Totodată, reîntoarcerea arestaților/deținuților în localurile de custodie a poliției, pentru orice motiv care ar fi acela, să fie solicitat și autorizat doar atunci când nu există absolut nici o altă opțiune și pentru cel mai scurt timp posibil.

IV. GARANȚII ÎMPOTRIVA TORTURII ȘI ALTOR RELE TRATAMENTE

Accesul la avocat. Din discuția purtată de Echipa de monitorizare cu reprezentanții Inspectoratului, s-a constatat că există o colaborare relativ bună cu avocații la cerere (din Sistemul Național de Asistență Juridică Garantată de Stat). Totuși, există cazuri când avocații nu sunt disponibili, fapt ce îngreunează exercitarea și asigurarea prevederilor procesual-penale de către angajații Inspectoratului de Poliție. Cazurile de indisponibilitate se referă mai mult la zilele de odihnă și în perioada nopții, deși există un orar al avocaților de serviciu, uneori este dificilă invitarea acestora.

Cu toate acestea, Consiliul a constatat unele cazuri când interviewarea/audierea unor persoane reținute/deținute are loc doar de către ofițerul de urmărire penală fără asistarea unui avocat.

Informarea rudelor/prietenilor. Reprezentanții Inspectoratului a declarat că persoanele reținute/deținute au posibilitatea de a informa rudele/prietenii despre reținerea acestora și locul aflării. Aparatul de telefon este unul de serviciu, care se află în afara izolatorului, în incinta Inspectoratului, lângă unitatea de gardă. Cu toate acestea, nu există un registru, care ar proba faptul că persoanele reținute efectuează astfel de apeluri.

Din declarațiile reprezentanților inspectoratului persoanele reținute/deținute pot oricând adresa/depune plângeri la Șeful Inspectoratului sau prin intermediul Șeful Inspectoratului către procuror/familie persoane apropiate, ori prin intermediul procurorului. Cu toate acestea, Echipa de monitorizare nu a putut constata/identifica în cadrul izolatorului/ Inspectoratului o procedură/mecanism clar, care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/alegații la tortură pretinse a fi suferite în izolator sau din momentul reținerii a persoanelor, ceea ce trezește îngrijorare. Nu au fost identificate cutii poștale în izolator.

Registreele de evidență. Echipa de monitorizare a analizat minuțios Registrul de evidență a persoanelor deținute/reținute în izolator, registrul de evidență a vizitelor și registrul de evidență a plimbărilor. Registrul cu privire la scoaterea din celulă nu era întocmit.

Analizând registrul de evidență a persoanelor deținute, au fost constatate mai multe erori cu privire la completarea acestuia sau neconcordanță cu alte registre:

- Ora și data reținerii nu este indicată la toate persoanele reținute și aduse în izolator;
- Ora și data scoatere persoanelor din izolator nu este indicată mereu;
- Nu este indicată, la unele persoane reținute, data de naștere;
- În unele cazuri nu poate fi identificată perioada de deținere a persoanelor în izolator.

Nu există o uniformitate și o standardizare cu privire la conținutul acestor registre, unii angajați completează conștiincios registrul, alții superficial. De asemenea, registrele au ștersături nemotivate, există mari spații libere între rândurile unde sunt indicate persoanele reținute/deținute, unele registre nu au pagini numerotate.

Registrul cu privire la frecvența plimbărilor, denotă faptul că persoanelor aflate în custodia statului li se oferă dreptul la plimbare cel puțin o oră pe zi.

Registrul de evidență deținuților aduși în izolator nu este făcută zilnică, anume atunci, când în izolator nu se află deținuți.

Registrul de evidență a vizitelor, la fel, este completat superficial cu date inexacte.

Registrul de evidență a persoanelor în Inspectoratul de Poliție Telenești nu este completat peste tot, există spații libere mari între rânduri, au fost identificate de asemenea ștersături nemotivate.

Accesul la medic: La momentul vizitei, a fost imposibilă monitorizarea cabinetului medical, deoarece personalul medical era implicat într-un proces de instruire și nu era prezent. Registrele medicale nu au fost posibil de studiat, din același motiv.

Deși, la sediul Instituției un cabinet medical este prezent, acesta nu este disponibil persoanelor aflate în detenție provizorie, deoarece este plasat în sediul administrativ al Inspectoratului. Din declarațiile reprezentanților Inspectoratului de Poliție Telenești, **examinarea reținuților/deținuților se realizează pe holul Izolatorului de detenție provizorie. Acest lucru este inacceptabil și vine în contradicție cu recomandările Comitetului pentru Prevenirea Torturii (2011).** Pe lângă faptul că este o încălcare gravă cu referire la intimitatea deținuților,

există suspiciuni că examinarea se realizează și în prezența altor polițiști, or acest fapt atentează la confidențialitatea și secretul medical. Un alt aspect îngrijorător cu privire la asemenea practici este legat de posibilitatea documentării leziunilor corporale.

Din declarația reprezentantului Inspectoratului de Poliție Telenești, asigurarea cu medicamente este posibilă în virtutea unui contract cu un agent economic. Periodic, la cererea medicului, stocul de medicamente și alte ustensile medicale este înnoit conform contractului.

V. CONDIȚIILE DE DETENȚIE

Temperatura aerului în celule și în alte încăperi era acceptabilă.

În cele 3 celule (nenumerate, Echipa de monitorizare a constatat respectarea standardului de suprafață (4 m² per deținut, având în vedere numărul paturilor disponibile).

O problemă majoră este accesul luminii naturale în celule, care este diminuat din cauza geamurilor de dimensiuni mici și a gratiilor, precum și a obiectelor din afara izolatorului. Din declarațiile angajaților Inspectoratului de Poliție Telenești, geamurile se deschid pe exterior, la solicitarea persoanelor plasate.

Celulele sunt asigurate cu instalații sanitare insalubre, dar funcționale. Deținuții au acces la apă potabilă din rețeaua orașului.

Grupul sanitar nu este despărțit de vreun perete, ceea ce încalcă intimitatea deținuților.

Cu referire la accesul la baie, din declarațiile funcționarilor, acesta este posibil în fiecare zi la solicitare. Apa din baie este încălzită de un boiler electric.

O problemă care a fost identificată de Echipa de monitorizare în toate izolatoarele de detenție provizorie inclusiv și în cel vizat este lipsa lenjeriei de pat corespunzătoare. Deși parțial aceasta există (saltea, plapumă), acestea sunt insalubre și neconforme.

Un aspect pozitiv constatat este existența sistemului de ventilare, care funcționează periodic. În legătură cu acest fapt, nu există certitudinea că acesta funcționează la cerere sau permanent, mai mult ca atât, zgomotul produs de acest sistem este foarte puternic.

Celulele nefuncționale din 2013 nu sunt sigilate.

Colaboratorii Inspectoratului de Poliție Telenești au reclamat problema lipsei detectorului de metale. Neavând acest instrument, este foarte dificil de asigurat protecția persoanelor deținute împotriva utilizării obiectelor metalice ascuțite.

Alimentarea deținuților.

Din spusele angajaților izolatorului, la nivel de instituție este semnat un contract de prestări servicii în acest sens.

Curtea de plimbare.

Spațiul pentru plimbarea deținuților avea suprafața de 15 m². Acest spațiu era acoperit de o plasă. Curtea de plimbări nu era acoperită, plimbarea pe timp de ploaie fiind **imposibilă**.

Transportul auto destinat transportării deținuților.

Autovehiculul este echipat cu scaune improvizate destinate transportării a 4 persoane maxim. Spațiul destinat persoanelor deținute este disproporționat, mai mic în comparație cu spațiul destinat reprezentanților escortei.

CONSTATĂRI:

1. *Celulele nefuncționale sunt nesigilate;*
2. *Nu a fost identificat un Registru distinct cu privire la evidența aplicării mijloacelor speciale;*
3. *Echipa de monitorizare nu a putut constata/identifica în cadrul izolatorului/ Inspectoratului o procedură/ mecanism clar, care se aplică în cazul plângerilor confidențiale. Inclusiv nu există cutie poștală în incinta izolatorului;*
4. *Lipsa accesului la lumină natural și iluminare artificial slabă în celulele funcționabile;*
5. *Lenjerie de pat este insalubră;*
6. *Delimitarea spațiului toaletei în celula 2 lipsește;*
7. *Deținuții nu sunt asigurați cu seturi igienice (pentru bărbierit, pastă/periute de dinți);*
8. *Există cazuri când deținuții sunt plasați în detenție provizorie mai mult de 72 ore (4-6 zile);*
9. *Examinarea medicală are loc pe holul izolatorului;*
10. *Registrele sunt completate superficial și conțin erori de substanță. Ora și data reținerii nu este indicată la toate persoanele reținute și aduse în izolator. Ora și data scoatere persoanelor din izolator nu este indicată mereu. Nu este indicată, la unele persoane reținute, data de naștere. În unele cazuri nu poate fi identificată perioada de deținere a persoanelor în izolator;*
11. *Deținuții beneficiază de accesul la baie/duș zilnic;*
12. *Accesul deținuților la plimbări în aer liber este asigurat zilnic cel puțin 1 oră pe zi, însă curtea de plimbări nu dispune de acoperiș în caz de plimbări pe timp de ploaie sau zăpadă;*
13. *În zilele de odihnă și pe timp de noapte, există cazuri când avocații de serviciu nu sunt disponibili;*
14. *Lipsa detectorului de metale îngreunează exercițiul funcțiunii angajaților responsabili pentru siguranța deținuților împotriva utilizării obiectelor metalice ascuțite;*
15. *Mijlocul de transport este destinat transportării a 4 deținuți, deși spațiul nu este suficient.*

RECOMANDĂRI:

1. *Reînnoirea informației de pe panoul informativ cu privire la Consiliul pentru prevenirea torturii și garanțiile fundamentale ale persoanelor reținute;*
2. *Excluderea practicii de examinare a reținuților/deținuților pe holul instituției și identificarea soluțiilor de amenajare a unui cabinet medical în izolatorul de detenție provizorie;*
3. *Excluderea cazurilor de audiere a reținuților în absența unui avocat;*
4. *Instituirea unui Registru de evidență a apelurilor telefonice realizate de reținuți, cu indicarea expresă a datei, orei, duratei sunetului și a persoanei contactate de reținut cu scopul comunicării reținerii;*
5. *Identificarea soluțiilor de documentare rapidă a deținuților fără acte;*
6. *Identificarea soluțiilor în vederea posibilității plimbării deținuților/reținuților pe timp de ploaie și ninsori;*
7. *Montarea ferestrelor de dimensiuni conforme Regulamentului serviciului de Poliție din 05.01.2004 cu lățimea de 0,9 m și înălțimea de 0,5m, pentru asigurarea pătrunderii luminii naturale, precum și excluderea obiectelor din afara izolatorului ce îngreunează pătrunderea luminii naturale în izolator;*
8. *Asigurarea deținuților cu saltele, dar și lenjerie de pat curată, inclusiv cu veselă și produse igienice (minim 9 seturi de lenjerie).*
9. *Sudarea și sigilarea celulelor nefuncționale;*
10. *Întreprinderea tuturor măsurilor de asigurare a transferului reținutului în penitenciar în conformitate cu legislația în vigoare (respectându-se termenul de 72 ore);*

11. Instruirea centralizată a angajaților din izolator cu privire la completarea standartizată a registrelor de evidență;
12. Consolidarea relației cu Consiliul de Asistență Juridică Garantată de Stat prin responsabilizarea avocaților de serviciu;
13. Identificarea soluțiilor bugetare pentru procurarea detectorului de metale întru asigurarea protecției persoanelor împotriva utilizării obiectelor metalice ascuțite.
14. Evitarea transportării cu ajutorul autovehiculului special amenajat a mai mult de 2 deținuți.

Data aprobării raportului

26 octombrie 2017

Prin prezenta semnătură, confirm că acest raport a fost elaborat și aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii.

**Mihail COTOROBAI,
Avocat al Poporului (Ombudsman),
Președintele Consiliului pentru Prevenirea Torturii**

_____ / _semnat / _____